

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 489/2020-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Gajdošom, Obyce 307, ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Nitra sp. zn. 4 T 23/2016 z 12. septembra 2017, uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 To 31/2018 z 15. mája 2018 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 69/2019 z 26. novembra 2019, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a argumentácia v ústavnej sťažnosti

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. marca 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Gajdošom, ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Sťažovateľ síce vo svojom sťažnostnom petite neuviedol, akými rozhodnutiami malo dôjsť k porušeniu jeho práv, ale z kontextu jeho petitu a celej ústavnej sťažnosti vyplýva, že k tomu malo dôjsť rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 T 23/2016 z 12. septembra 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok“), uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 To 31/2018 z 15. mája 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tdo 69/2019 z 26. novembra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnutým rozsudkom bol sťažovateľ uznaný za vinného zo spáchania zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“). A to na tom skutkovom základe, že v období od presne nezisteného dňa mesiaca apríl 2013 do 30. júla 2013 opakovane telefonicky kontaktoval a pozýval k sebe poškodenú maloletú [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] prostredníctvom facebookovej komunikácie prejavoval k nej náklonnosť a v byte na adrese [REDAKOVANÉ] ju bozkával, hovoril jej, že ju ľúbi a najmenej päťkrát s ňou vykonal súlož, hoci vedel, že poškodená má iba 14 rokov a nikdy predtým nemala pohlavný styk. Za to mu prvostupňový súd uložil podľa § 201 ods. 1 Trestného zákona s použitím § 36 písm. j) a § 38 ods. 2 a 3 Trestného

zákonu trest odňatia slobody v trvaní troch rokov. Podľa § 51 ods. 1 Trestného zákona prvostupňový súd obvinenému výkon trestu odňatia slobody podmienene odložil a zároveň mu uložil probačný dohľad nad jeho správaním v skúšobnej dobe. Podľa § 51 ods. 2 Trestného zákona obvinenému určil skúšobnú dobu na tri roky. Podľa § 51 ods. 4 písm. i) Trestného zákona prvostupňový súd obvinenému uložil povinnosť spočívajúcu v príkaze podrobiť sa v skúšobnej dobe psychoterapii u príslušného odborníka. Krajský súd odvolanie sťažovateľa proti napadnutému rozsudku okresného súdu napadnutým uznesením podľa § 319 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol ako nedôvodné. Následne bolo aj dovolanie sťažovateľa proti predošlým súdnym rozhodnutiam napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietnuté.

3. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti tvrdí, že v priebehu celého trestného konania proti nemu boli sústavne porušované jeho práva ako obvineného, a to v prípravnom konaní, ako aj v konaní pred súdom. Vyšetrovateľovi vytýka manipuláciu so spisom a obmedzovanie jeho procesných práv. Okresnému súdu vytkol, že nevykonával všetky ním navrhované dôkazy, resp. ich vykonanie zamietol pred záverečnými rečami a sťažovateľ preto tvrdí, že nemal dostatočný čas pripraviť si obhajobu. Taktiež tvrdil, že okresný súd mu neumožnil radiť sa počas pojednávania so svojim advokátom. Sťažovateľ ďalej uviedol, že predmetné porušenia neodstránil ani krajský súd v odvolacom konaní. Poukázal pritom na nedoplnenie znaleckého posudku a nevypočutie vyšetrovateľa podľa jeho návrhov. Okrem toho značne všeobecným a nekonkrétnym spôsobom namietal, že jeho práva boli porušené aj výpoveďami svedkov a použitím informačno-technických prostriedkov v rozpore so zákonom. Nakoniec dovolaciemu súdu vytýkal, že sa nestotožnil s jeho námietkou, ktorou vytýkal vyšetrovateľovi, že mu odoprel vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu a k dôkazom o nich.

4. Už uvedeným spôsobom mali byť podľa sťažovateľa porušené jeho práva podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) a d) dohovoru.

5. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] podľa čl.46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) a písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 69/2019 zo dňa 26.11.2019, Uznesenie Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 1To/31/2018 zo dňa 15.05.2018 a rozsudok Okresného súdu Nitra, sp. zn. 4T/23/2016 zo dňa 12.09.2017 sa z r u š u j ú a vec sa vracia Okresnému súdu Nitra na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Nitra je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume podľa vyčíslenia na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Jozefa Gajdoša, advokáta do 30 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

14. Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

15. čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

15.1 Podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a d) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva:

b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby;

d) vylúčať alebo dať vylúčať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe.

16. Podľa § 306 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa je odvolanie.

17. Podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo ak boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371.

18. Podľa § 371 ods. 1 písm. c) a g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak

- zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu [písm. c)],
- rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom [písm. g)].

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

19. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

III.A K namietanému porušeniu označených práv okresným súdom a krajským súdom

20. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t.j. na princípe subsidiarity.

21. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

22. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci

ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

23. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že napadnutý rozsudok okresného súdu bolo predmetom súdneho prieskumu realizovaného krajským súdom na základe sťažovateľom podaného odvolania. Konanie o tomto odvolaní bolo skončené napadnutým uznesením krajského súdu. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia označených práv napadnutým uznesením okresného súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum sťažnosťou prezentovaného porušenia označených práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým rozsudkom okresného súdu. Na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti nemá ústavný súd danú právomoc, preto ju bolo potrebné v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde].

24. Sťažovateľ tiež namieta porušenie svojich v ústavnej sťažnosti označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu (vrátane konania, ktoré jeho vydaniu predchádzalo), ktorým odvolací súd odvolanie sťažovateľa proti meritórnemu rozhodnutiu prvostupňového súdu ako nedôvodné zamietol. Proti označenému rozhodnutiu krajského súdu sťažovateľ podal dovolanie.

25. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ aj vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu mal k dispozícii účinný prostriedok nápravy (vo forme dovolania), ktorý využil a o ktorom bol oprávnený a povinný rozhodnúť orgán verejnej moci (najvyšší súd), ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu. Rozhodovacia činnosť všeobecných súdov všetkých stupňov (vrátane dovolacieho) pritom v zásade pokrýva celý rozsah základných práv spojených s trestným konaním, ktorý je relevantný pre konanie o ústavnej sťažnosti, keďže všeobecné súdy plnia úlohu nielen ochrancov zákonnosti, ale aj prvotných ochrancov ústavnosti. Právomoc ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preto (okrem výnimočných prípadov) uplatniteľná až po vyčerpaní riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov,

ktoré právna úprava subjektom zúčastneným na konaní pred orgánom verejnej moci v záujme ochrany ich práv (vrátane základných práv a slobôd) poskytuje.

26. Ústavný súd konštatuje, že námietky sťažovateľa (údajné odovzdávanie kópií zápisníc svedkom pred ich výpoveďou – svedkyňa [REDAKOVANÉ] nevykonanie sťažovateľom navrhovaných dôkazov, ktoré mali byť zamietnuté až pred záverečnými rečami, čo nedalo sťažovateľovi a jeho obhajcovi čas pripraviť si obhajobu po skončení dokazovania) boli už predmetom prieskumu najvyššieho súdu v rámci dovolacieho konania. Spôsob, akým sa s nimi vysporiadal najvyšší súd v rozhodnutí o jeho dovolaní, ale už sťažovateľ nespochybňoval. Vo svojej ústavnej sťažnosti iba tvrdil, že aj z týchto dôvodov boli porušené jeho základné práva.

27. V tejto časti ústavný súd konštatuje, že ak sa argumentami sťažovateľa [ktoré možno podriadiť pod dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. g) Trestného poriadku] proti napadnutému rozsudku krajského súdu v rámci posudzovania dovolacích dôvodov zaoberal najvyšší súd, a to v miere, ktorá splnila všetky atribúty pre naplnenie ochrany sťažovateľmi označených základných práv, ústavný súd nemá na opätovné posúdenie týchto argumentov právomoc.

27.1 Vo vzťahu k svedkyňi [REDAKOVANÉ] najvyšší súd zdôraznil, že táto svedkyňa bola vypočutá aj na hlavnom pojednávaní a všeobecné súdy v konečnom dôsledku vychádzali pri rozhodovaní práve z tejto výpovede. Obvinený sa preto nemôže účinne dovolávať (dovolaním, resp. ústavnou sťažnosťou, pozn.) nezákonnosti výpovede svedka z prípravného konania, ak tento svedok bol opätovne vypočutý na hlavnom pojednávaní, na ktorom prebehol jeho výsluch zákonným spôsobom a z tohto výsluchu následne vychádzal všeobecný súd pri svojom rozhodovaní.

27.2 K nevykonaniu sťažovateľom navrhovaných dôkazov najvyšší súd uviedol, že väčšina ním navrhnutých dôkazov bola v konaní pred súdom vykonaná a o nevykonaní zvyšných dôkazov rozhodol okresný súd podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku (týka sa okolnosti nepodstatnej pre rozhodnutie, pozn.). Všetkými dôkaznými návrhmi sťažovateľa sa teda všeobecné súdy zaoberali zákonným spôsobom.

28. K námietke, že okresný súd zamietol vykonanie dokazovania až pred záverečnými rečami a nenechal tak sťažovateľovi priestor na prípravu obhajoby, ústavný súd podotýka, že z uznesenia krajského súdu a ani z uznesenia najvyššieho súdu nevyplýva, že túto okolnosť namietal aj vo svojom odvolaní alebo dovolaní (sťažovateľ nepripojil k svojej ústavnej sťažnosti kópiu odvolania, resp. dovolania, pozn.). Ak sťažovateľ nevyužije túto námietku už v konaní pred všeobecnými súdmi, ale až vo svojej ústavnej sťažnosti, ústavný súd nemá právomoc na jej prerokovanie. Sťažovateľ vlastne tvrdí, že hoci bol zastúpený advokátom, nedokázal v priebehu tri roky trvajúceho trestného konania sformovať, resp. sformulovať svoju obhajobu (pričom bol v predsúdnom konaní preukázateľne oboznámený so skutkom, ktorý sa mu kladie za vinu, a dôkazmi, ktoré ho mali usvedčovať). Odhliadnuc od absurdnosti tejto argumentácie, ústavný súd zdôrazňuje, že sťažovateľ mal nepochybne možnosť pripraviť si obhajobu (aj vo vzťahu k dôsledkom toho, že okresný súd nevykonával všetky dôkazy, ktoré navrhoval) minimálne v rámci podaného odvolania proti napadnutému rozsudku okresného súdu. Sťažovateľ navyše následne rozhodnutie odvolacieho súdu napadol aj dovolaním. Sťažovateľovo tvrdenie o nedostatočnom priestore na prípravu obhajoby je preto nielen nelogické, ale nemá ani žiadnu ústavnoprávnu relevanciu.

29. Pretože najvyšší súd sa v dovolacom konaní zaoberal predmetnými námietkami sťažovateľa v miere, ktorá splnila všetky atribúty pre naplnenie ochrany ním označených základných práv, ústavný súd s ohľadom na princíp subsidiarity odmietol ústavnú sťažnosť aj vo vzťahu ku krajskému súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

30. Ústavný súd nad rámec už uvedeného konštatuje, že časť námietok sťažovateľa v jeho ústavnej sťažnosti (manipulácie vo vyšetrovacom spise, súd neumožnil radiť sa sťažovateľovi s jeho obhajcom počas pojednávania, neidentifikované práva mali byť porušené výpoveďami svedkov, použitie informačno-technických prostriedkov v rozpore so zákonom) je príliš všeobecná a neurčitá na to, aby ju mohol ústavný súd preskúmať. Tieto námietky sťažovateľa sú všeobecné v tom zmysle, že ide o tvrdenia sťažovateľa o porušovaní jeho práv bez toho, aby špecifikoval konkrétne spôsoby ako malo dôjsť k ich porušeniu. Sťažovateľ totiž neuviedol žiaden konkrétny spôsob, akým sa malo manipulovať s vyšetrovacím spisom. Neuviedol, ako obmedzil súd možnosť (resp. v akej situácii), aby sa mohol radiť so svojím obhajcom. Neuviedol ani, aké jeho práva mali byť porušené výpoveďami svedkov. A nakoniec neuviedol, použitie akých konkrétnych informačno-technických prostriedkov napáda a prečo malo byť v rozpore so zákonom.

31. Zákon o ústavnom súde v ustanoveniach upravujúcich osobitné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 123 ods. 1) stanovuje, že sťažovateľ musí označiť základné práva a slobody, vyslovenia porušenia ktorých sa domáha, nielen uvedením príslušných článkov ústavy, ale musí ich konkretizovať aj skutkovo (m. m. IV. ÚS 124/08, IV. ÚS 146/08), t.j. uviesť, z akých dôvodov malo dôjsť k ich porušeniu, akým konkrétnym postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci, a navrhnúť v tejto súvislosti dôkazy. Nedostatok právne relevantného odôvodnenia ústavnej sťažnosti má vo vzťahu k namietaným porušeniam toho-ktorého základného práva alebo slobody významné procesné dôsledky, pretože ústavný súd nie je skutkovým súdom ani ďalšou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva, takže bez splnenia uvedenej podmienky ústavný súd o návrhoch sťažovateľa uvedených v petite ani nemôže rozhodovať (napr. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, IV. ÚS 279/07, III. ÚS 206/2010, III. ÚS 357/2010, III. ÚS 131/2012, III. ÚS 26/2016 a iné).

32. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju stabilnú judikatúru, podľa ktorej absencia zmysluplného, ústavnoprávneho relevantného odôvodnenia ako východiskového rámca ústavnej sťažnosti spôsobuje nedostatok zákonom ustanovenej náležitosti podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 241/2013, III. ÚS 313/2016, III. ÚS 570/2017). Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa netýkalo v tejto časti ústavnej sťažnosti len formálnych náležitostí ústavnej sťažnosti, ale esenciálnych obsahových náležitostí ústavnej sťažnosti, ústavný súd sťažovateľa nevyzýval na odstránenie tohto nedostatku (m. m. II. ÚS 58/2019, IV. ÚS 271/2020).

33. Preto ak by ústavný súd neodmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie, v časti už uvedených neurčitých námietok by ju musel odmietnuť z dôvodu nedostatku náležitostí ustanovených zákonom [§ 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde].

III.B K namietanému porušeniu označených práv najvyšším súdom

34. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti vytýkal najvyššiemu súdu iba to, že nezrušil uznesenie krajského súdu a rozsudok okresného súdu na tom základe, že v prípravnom konaní mu mal vyšetrovateľ podľa jeho tvrdenia odoprieť, aby sa vyjadril ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu a k dôkazom o nich, pričom vyšetrovateľ mal výslovne uviesť, že neumožňuje obvinenému a jeho obhajcovi oboznámiť sa s dôkazmi, ktoré sa nachádzajú v spise.

35. Najvyšší súd v napadnutom uznesení vo vzťahu k už uvedenej námietke uviedol nasledujúce: *„Z predloženého spisu zároveň vyplýva, že obvinený podal počas svojho výsluchu proti postupu vyšetrovateľa spočívajúceho v odopretí možnosti oboznámiť sa s dôkazmi podľa § 69 ods. 2 Trestného poriadku sťažnosť, ktorú preskúmala prokurátorka Okresnej prokuratúry Nitra a vyhodnotila ju ako nedôvodnú, o čom listom z 18. októbra 2013 (č. 1. 103 - 104 spisu) upovedomila obvineného a jeho obhajcu. V tomto upovedomení prokurátorka okrem iného uviedla, že s dôvodmi odmietnutia a s postupom*

vyšetrovateľa sa stotožňuje, pričom k tomuto konštatovaniu ju vedie predovšetkým skutočnosť vyplývajúca z výpovede svedkyne [REDAKOVANÉ], uskutočnenej pred vyšetrovateľom v dňoch 12. augusta 2013 a 21. augusta 2013, že napriek tomu, že ona a jej syn, podozrivý [REDAKOVANÉ], vedeli, že vo veci bolo začaté trestné stíhanie pre zločin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 Trestného zákona, a napriek tomu, že im maloletá [REDAKOVANÉ] povedala, že ju nemôžu prísť pozrieť do nemocnice, svedkyňa [REDAKOVANÉ] spolu s podozrivým [REDAKOVANÉ] vyhľadali v nemocnici hospitalizovanú poškodenú mladistvú [REDAKOVANÉ] a o skutku sa s ňou rozprávali. Prokurátorka ďalej uviedla, že z vyšetrovacieho spisu taktiež vyplýva, že začiatkom októbra 2013 mal druh svedkyne [REDAKOVANÉ] v miestnej krčme v [REDAKOVANÉ] napadnúť úderom zozadu do hlavy svedka [REDAKOVANÉ], otca maloletej [REDAKOVANÉ] so slovami aby sa jeho mama a sestra nestarali do [REDAKOVANÉ] a ak nechcú mať problémy, aby stiahli to obvinenie, a takéhoto konania [REDAKOVANÉ], ako aj z toho, že prostredníctvom blízkych osôb sa snaží pôsobiť na svedkov a maloletú poškodenú, vyplýva podľa prokurátorky dôvodná obava, že po nahliadnutí do vyšetrovacieho spisu obvineným a jeho obhajcom pred uskutočnenou výpoveďou obvineného a pred výpoveďami ostatných svedkov by došlo k ďalšiemu ovplyvňovaniu maloletej [REDAKOVANÉ] a ďalších svedkov, čo by podľa prokurátorky viedlo k mareniu alebo sťaženiu vyšetrovania, ktoré by ohrozilo dosiahnutie účelu trestného konania. Prokurátorka zároveň doplnila, že skutočnosť, že vyšetrovateľ obmedzil z vyššie uvedených závažných dôvodov právo obvineného a jeho obhajcu nazrieť do vyšetrovacieho spisu, navyše v čase, keď bol zahájený jeho výsluch, nijakým spôsobom neobmedzilo právo obvineného vyplývajúce z § 34 ods. 1 Trestného poriadku uvádzať okolnosti, navrhnovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, najmä možnosť, aby sa pri výsluchu podrobne k obvineniu vyjadril a súvisle opísal skutočnosti, ktoré sú predmetom obvinenia, uviedol skutočnosti, ktoré obvinenie zoslabujú alebo vyvracajú a ponúkol o nich dôkazy...

Citovane ustanovenie (§ 34 ods. 1 Trestného poriadku, pozn.) upravuje práva obvineného v trestnom konaní. Obvinený v podanom dovolaní tvrdí, že mu tieto práva boli vyšetrovateľom odopreté. Z predloženého spisového materiálu je však zrejmé, že obvinený v priebehu konania mal právo navrhnovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu a toto právo aj aktívne využíval (viď nim predložené návrhy na doplnenie

dokazovania uvedené nižšie), mal právo podávať opravné prostriedky, ktoré taktiež v hojnej miere využíval, či už podávaním sťažností, odvolania alebo aj podaním predmetného dovolania. Obvinený taktiež nemôže tvrdiť, že by mu bolo odopreté právo zvoliť si obhajcu a radíť sa s ním, keďže obhajcu si zvolil už 2. októbra 2013 (plnomocenstvo na č. l. 85 spisu) a tento bol prítomný pri jeho výsluchu, ako aj pri ďalších úkonoch trestného konania. Rovnako tak nebolo obvinenému odopreté ani jeho právo na výsluch svedkov, ktorých navrhol, v konaní pred súdom a v kladení otázok svedkom.

Je teda zrejmé, že jediné právo, ktoré bolo obvinenému počas jeho výsluchu dňa 15. októbra 2013 obmedzene, bolo právo oboznámiť sa s dôkazmi nachádzajúcimi sa vo vyšetrovacom spise s poukazom na § 69 ods. 2 Trestného poriadku, pričom toto obmedzenie nebolo svojvoľné, naopak vyplývalo zo skutočností obsiahnutých vo vyšetrovacom spise, z ktorých bolo možné vyvodiť záver, že pri plnom uplatnení práva obvineného na oboznámenie sa s dôkazmi nachádzajúcimi sa vo vyšetrovacom spise by mohlo dôjsť k mareniu alebo sťaženiu vyšetrovania, čím by mohlo byť ohrozené dosiahnutie účelu trestného konania. Obmedzenie tohto práva obvineného náležitým spôsobom odôvodnil lak vyšetrovateľ, ako aj prokurátorka preskúmavajúca jeho postup, toto obmedzenie navyše trvalo len po nevyhnutnú dobu. po skončení ktorej sa obvinený ako aj jeho obhajca mali možnosť oboznámiť s obsahom vyšetrovacieho spisu, čo využili 18. novembra 2014 pri preštudovaní vyšetrovacieho spisu (č. l. 265 - 268 spisu) a následne aj 20. januára 2016 pri opätovnom preštudovaní spisu, po doplnení vyšetrovania (č. l. 316 - 317 spisu). Je preto zrejmé, že v priebehu trestného stíhania nedošlo k odopretiu práv obvineného podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku (ako to obvinený v podanom dovolaní tvrdí, pričom nešpecifikuje žiadne konkrétne právo podľa tohto ustanovenia, ktoré mu malo byť odopreté), došlo iba k obmedzeniu jeho práva oboznámiť sa s dôkazmi nachádzajúcimi sa vo vyšetrovacom spise v súlade s § 69 ods. 2 Trestného poriadku (leďa zákonom predpokladaným spôsobom) a iba po nevyhnutný čas v rámci prípravného konania, po uplynutí ktorého mohol aj toto svoje právo obvinený využiť v plnej miere. Ani uvedená dovolacia námietka obvineného tak nemôže zakladať naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.“

36. Z už uvedenej citácie je zrejmé, že najvyšší súd sa predmetnou námietkou sťažovateľa zaoberal dostatočným spôsobom, pričom jeho závery sú logické a zrozumiteľné a ústavný súd sa s nimi úplne stotožňuje. Z už opísanej skutkovej situácie je zrejmé, že v predmetnom prípade nemohlo dôjsť k porušeniu práva obvineného vyjadriť sa ku skutočnostiam, ktoré mu boli kladené za vinu a k dôkazom o nich. Ústavný súd v tomto prípade zdôrazňuje, že ak by aj počas výsluchu sťažovateľa 15. októbra 2013 došlo k porušeniu tohto jeho práva ako obvineného, toto by bolo zhojené ešte v prípravnom konaní 18. novembra 2014 pri preštudovaní vyšetrovacieho spisu, ako trefne poznamenal aj najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí. Predmetná námietka sťažovateľa, ako ju uviedol vo svojej ústavnej sťažnosti, preto nemá žiadny relevantný podklad. Ústavný súd ešte na margo k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu dodáva, že dovolací súd sa starostlivo a nanajvýš dôkladne vysporiadal s každou dovolacou námietkou sťažovateľa. Ústavný súd ale už v tejto časti nepoukazuje na ďalšie precízne formulované závery najvyššieho súdu, pretože sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti nevytýkal najvyššiemu súdu žiadny iný aspekt jeho rozhodnutia okrem toho, ktorý už bol rozobraný.

37. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

38. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorá by mala za následok porušenie týchto základných práv. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v rámci predbežného prerokovania v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

39. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa už ústavný súd ďalšími návrhmi formulovanými sťažovateľom v petite ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu